

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน สังกัดกองกำกับการตำรวจตระเวนชายแดนที่ 14 มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา 2) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษากับปัจจัยด้านโรงเรียนและปัจจัยด้านชุมชน และ 3) ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา โดยใช้ทฤษฎีการมีส่วนร่วมของโคเฮน และอัฟฮอฟ (Cohen and Uphoff) มาเป็นกรอบในการวิจัย กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้ปกครองนักเรียนของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน สังกัดกองกำกับการตำรวจตระเวนชายแดนที่ 14 จำนวน 310 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) ทำการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยใช้แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา แบ่งเป็น 4 ตอน คือ ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับกลุ่มตัวอย่าง ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วม ความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชน และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชน สำหรับสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ประกอบด้วย ความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบสมมติฐานโดยใช้สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ แบบ Enter

สรุปผลการวิจัย

1. ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

ผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน สังกัดกองกำกับการตำรวจตระเวนชายแดนที่ 14 ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีจำนวน 395 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงจำนวน 162 คน คิดเป็นร้อยละ 52.3 รองลงมาเป็นเพศชายจำนวน 148 คน คิดเป็นร้อยละ 47.7

อายุส่วนใหญ่ของผู้ปกครองที่ตอบแบบสอบถาม คือ อยู่ในช่วง 26 – 35 ปี จำนวน 114 คน คิดเป็นร้อยละ 36.8 รองลงมา คือ อายุ 36 – 45 ปี จำนวน 78 คน คิดเป็นร้อยละ 25.2 อายุต่ำกว่า 25 ปี จำนวน 61 คน คิดเป็นร้อยละ 19.7 และอายุ 56 ปีขึ้นไป จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 2.9

ผู้ปกครองที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีการศึกษาในระดับต่ำกว่ามัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 207 คน คิดเป็นร้อยละ 66.8 รองลงมาระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 / ปวช. จำนวน 81 คน คิดเป็น

ร้อยละ 26.1 ระดับอนุปริญญา / ปวส. จำนวน 17 คน คิดเป็นร้อยละ 5.5 และระดับปริญญาตรี จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 1.6

2. ระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน สังกัดกองกำกับการตำรวจตระเวนชายแดนที่ 14

2.1 การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน สังกัดกองกำกับการตำรวจตระเวนชายแดนที่ 14 โดยรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า การมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยการมีส่วนร่วมในการร่วมรับผลประโยชน์มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ การมีส่วนร่วมในการประเมินผล และการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ตามลำดับ

2.2 การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน สังกัดกองกำกับการตำรวจตระเวนชายแดนที่ 14 ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ โดยรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า การมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยการมีส่วนร่วมวางแผน โครงการตามพระราชดำรินีโรงเรียนมีค่าเฉลี่ยสูงสุด

2.3 การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน สังกัดกองกำกับการตำรวจตระเวนชายแดนที่ 14 ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ โดยรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า การมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยการเข้าร่วมโครงการตามพระราชดำรินีมีค่าเฉลี่ยสูงสุด

2.4 การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน สังกัดกองกำกับการตำรวจตระเวนชายแดนที่ 14 ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ โดยรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า การมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยการได้รับความรู้จากโครงการตามพระราชดำรินีโรงเรียนมีค่าเฉลี่ยสูงสุด

2.5 การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน สังกัดกองกำกับการตำรวจตระเวนชายแดนที่ 14 ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า การมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยการมีส่วนร่วมติดตามความก้าวหน้าด้านการเรียนของบุตรหลานมีค่าเฉลี่ยสูงสุด

3. ระดับปัจจัยด้านโรงเรียนและชุมชนในการจัดการศึกษาของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน สังกัดกองกำกับการตำรวจตระเวนชายแดนที่ 14

3.1 ปัจจัยด้านโรงเรียนและชุมชนในการจัดการศึกษา ของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน สังกัดกองกำกับการตำรวจตระเวนชายแดนที่ 14 โดยรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาปัจจัย

รายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยปัจจัยด้าน โรงเรียนมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ ปัจจัยด้าน ชุมชน

3.2 ปัจจัยด้านโรงเรียนในการจัดการศึกษาของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน สังกัด กองกำกับการตำรวจตระเวนชายแดนที่ 14 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ส่วนใหญ่ อยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ โรงเรียนดำเนินงานด้านโครงการตามพระราชดำริอย่างต่อเนื่อง

3.3 ปัจจัยด้านชุมชนในการจัดการศึกษา ของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน สังกัด กองกำกับการตำรวจตระเวนชายแดนที่ 14 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า อยู่ใน ระดับมากทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้บริหารโรงเรียนเป็นนักพัฒนา

4. ความสัมพันธ์ระหว่างระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษากับปัจจัย ด้านโรงเรียนและปัจจัยด้านชุมชน

4.1 การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษามีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูง กับปัจจัยด้านโรงเรียนและปัจจัยด้านชุมชน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

4.2 การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูงกับปัจจัยด้าน โรงเรียน และมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับค่อนข้างสูงกับปัจจัยด้านชุมชน อย่างมีนัยสำคัญทาง สถิติที่ระดับ 0.01

4.3 การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูงกับปัจจัย ด้านโรงเรียน และปัจจัยด้านชุมชน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

4.4 การมีส่วนร่วมในการร่วมรับผลประโยชน์ มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูง กับปัจจัยด้านโรงเรียน และมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับค่อนข้างสูงกับปัจจัยด้านชุมชน อย่างมี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

4.5 การมีส่วนร่วมในการประเมินผล มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูงกับปัจจัยด้าน โรงเรียน และมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับค่อนข้างสูงกับปัจจัยด้านชุมชน อย่างมีนัยสำคัญทาง สถิติที่ระดับ 0.01

5. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน สังกัดกองกำกับการตำรวจตระเวนชายแดนที่ 14

ปัจจัยด้านโรงเรียนและปัจจัยด้านชุมชน สามารถร่วมกันทำนายการมีส่วนร่วมของ ชุมชน ในการจัดการศึกษา ได้ร้อยละ 80.6 และเมื่อพิจารณาตัวพยากรณ์ (B) ในรูปคะแนนมาตรฐาน ปรากฏว่าทั้งสองปัจจัยมีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา อย่างมีนัยสำคัญ ทาง สถิติที่ระดับ 0.01 โดยปัจจัยด้านโรงเรียนมีอิทธิพลสูงสุด รองลงมาคือ ปัจจัยด้านชุมชน

6. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา

ผู้ปกครองนักเรียนได้ให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน สังกัดกองกำกับการตำรวจตระเวนชายแดนที่ 14 ไว้ทั้งหมด 4 ข้อ คือ ควรมีการประชาสัมพันธ์โครงการต่าง ๆ ในโรงเรียนให้ชุมชนรับทราบ อยากให้คณะครูเข้าถึงชุมชนมากกว่านี้ ควรมีการพัฒนากิจกรรมการจัดการเรียนการสอนอยู่เสมอ และอยากให้มีการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในโรงเรียนให้มากกว่าที่เป็นอยู่

การอภิปรายผล

ผลการวิจัย เรื่อง การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน สังกัดกองกำกับการตำรวจตระเวนชายแดนที่ 14 มีประเด็นที่น่าสนใจที่ผู้เขียนมาอภิปรายผลดังนี้

1. การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน สังกัดกองกำกับการตำรวจตระเวนชายแดนที่ 14 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมากทุกด้าน ผลการวิจัยดังกล่าวไม่สอดคล้องกับสมมุติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ว่าการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาอยู่ในระดับปานกลาง อาจเนื่องมาจากคณะครูและผู้บริหารของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน สังกัดกองกำกับการตำรวจตระเวนชายแดนที่ 14 ปฏิบัติงานด้านการจัดการศึกษาและงานสัมพันธ์ชุมชนอย่างเต็มกำลังความสามารถ ตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่ได้ให้ความสำคัญกับการส่งเสริมให้ชุมชนเข้ามามีบทบาทในการจัดการศึกษา ประกอบกับโรงเรียนในตำรวจตระเวนชายแดนในสังกัดได้ปฏิบัติงานสนองโครงการตามพระราชดำริของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทั้ง 8 โครงการ ได้แก่ โครงการเกษตรเพื่ออาหารกลางวัน โครงการควบคุมโรคขาดสารไอโอดีน โครงการส่งเสริมโภชนาการและสุขภาพอนามัยแม่และเด็กในถิ่นทุรกันดาร โครงการส่งเสริมคุณภาพการศึกษา โครงการนักเรียนในพระราชานุเคราะห์ โครงการฝึกอาชีพ โครงการส่งเสริมสหกรณ์และโครงการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างต่อเนื่อง จึงส่งผลให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาในระดับมาก ผลการวิจัยดังกล่าวยังสอดคล้องกับ กิ่งกาญจน์ ชมอินทร์ (2549 : 81-83) ได้ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 ผลการวิจัย พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก

2. การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษามีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูงกับ ปัจจัยด้านโรงเรียนและปัจจัยด้านชุมชน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ผลการวิจัยข้อนี้ สอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ คือ ระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนมีความสัมพันธ์ทางบวกกับ ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ดังที่ สมศักดิ์ คงเที่ยง (2542 : 70) กล่าวว่าไว้ว่า โรงเรียนกับชุมชนต้องอยู่คู่กัน ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียน และชุมชนจึงจำเป็นต้องเป็นกระบวนการสองทาง คือ โรงเรียนต้องมีส่วนร่วมพัฒนาชุมชน ชุมชนต้อง มีส่วนร่วมในการพัฒนาสนับสนุนโรงเรียนซึ่งโรงเรียนจะต้องกำหนดบทบาทว่าจะสนองความต้องการ ของชุมชนอย่างไรและดำเนินการเพื่อให้บรรลุเป้าหมายของชุมชน ซึ่งผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับ นักวิชาการหลายท่าน อาทิ นพพันธ์ พุ่มคุ้ม (2549 : 89) ได้ศึกษาปัจจัยการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็น ฐานที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 ผลการวิจัย พบว่า การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานมีความสัมพันธ์กับการมี ส่วนร่วมของชุมชนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ในระดับสูง และเป็นความสัมพันธ์ทางบวก และ บุญชู ภาลินนท์ (2549 : 150) ได้ศึกษา ปัจจัยส่งเสริมการมีส่วนร่วมต่อการมีส่วนร่วมของชุมชน ในการพัฒนาโรงเรียนประถมศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 ผลการวิจัย พบว่า ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อม ปัจจัยเกี่ยวกับชุมชน และปัจจัยเกี่ยวกับโรงเรียน มีความสัมพันธ์กับ การมีส่วนร่วมของชุมชนกับโรงเรียนประถมศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

3. ปัจจัยด้านโรงเรียน และปัจจัยด้านชุมชน มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนใน การจัดการศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับสมมติฐานการ วิจัยที่ตั้งไว้ คือ ปัจจัยด้านโรงเรียน และปัจจัยด้านชุมชน เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของ ชุมชนในการจัดการศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ผลการวิจัยในส่วนนี้สอดคล้องกับ บุญชู ภาลินนท์ (2549 : 151) ได้ศึกษา ปัจจัยส่งเสริมการมีส่วนร่วมต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาโรงเรียน ประถมศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 ผลการวิจัย พบว่า ตัวแปรพยากรณ์ ทั้ง 3 ตัว คือ ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อม ปัจจัยเกี่ยวกับชุมชน และปัจจัยเกี่ยวกับโรงเรียน สามารถ พยากรณ์การมีส่วนร่วมของชุมชนกับโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กาฬสินธุ์ เขต 3 ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

นอกจากนี้ในผลการวิจัยยังพบว่า ปัจจัยด้านโรงเรียนมีอิทธิพลสูงสุด ($\beta = 0.641$) รองลงมาคือ ปัจจัยด้านชุมชน ($\beta = 0.284$) โดยปัจจัยด้านโรงเรียน ประกอบด้วย นโยบายการจัด การศึกษา การสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน บุคลิกภาพของบุคลากร และผลการปฏิบัติงาน ส่วนเป็น

องค์ประกอบสำคัญที่จะกระตุ้นให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ดังที่ เกษม วัฒนชัย (2546 : 30) ได้กล่าวว่า เป้าหมายหลักของสถานศึกษาอาจเหมือนกัน คือ มุ่งให้นักเรียนจบการศึกษาทุกคน แต่บางที่อาจมีการตั้งเป้าหมายย่อยอีก เช่น ให้เด็กนักเรียนที่จบออกไปอย่างมีคุณภาพและมีงานทำ เป็นต้น เมื่อมีเป้าหมายแล้วสถานศึกษาก็นำมากำหนดเป็นนโยบายว่าจะพัฒนาการเรียนการสอนอย่างไรให้นักเรียนมีคุณภาพและมีงานทำ หากทางโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนมีการปฏิบัติงานที่เกี่ยวกับปัจจัยด้านโรงเรียนในระดับมาก ย่อมส่งผลที่ดีต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาดังงานวิจัยของ สุมลทิพย์ ฌ นคร (2547 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดสตูล ผลการวิจัย พบว่า ปัจจัยด้านโรงเรียนมีความสำคัญอยู่ในระดับมาก

ข้อเสนอแนะ

จากการสรุปผลการวิจัย เรื่อง การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน สังกัดกองกำกับการตำรวจตระเวนชายแดนที่ 14 ผู้เขียนสามารถสรุปเป็นข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ และข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไปได้ ดังนี้

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

สำหรับข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ จะนำเสนอโดยแบ่งตามผู้รับผิดชอบ ดังนี้

1. **หน่วยงานต้นสังกัด** คือ กองกำกับการตำรวจตระเวนชายแดนที่ 14 สามารถนำผลการวิจัยที่ได้ไปวางแผนปรับปรุงพัฒนาครูและผู้บริหารโรงเรียน โดยการจัดอบรม สัมมนา เนื่องจากในผลการวิจัย พบว่า ปัจจัยด้านโรงเรียนมีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษามากที่สุด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อครูและผู้บริหารโรงเรียนมีความเข้าใจในนโยบายและเกิดการพัฒนาตนเอง ก็จะสามารถปฏิบัติตามนโยบายได้ ทำให้ชุมชนเกิดความศรัทธา และก่อให้เกิดการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาบรรลุตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ ประกอบกับในผลการวิเคราะห์ข้อมูลยังพบว่าข้อคำถามเกี่ยวกับโครงการตามพระราชดำริซึ่งอยู่ในตัวแปรตามและตัวแปรอิสระ ทุกข้อคำถามมีค่าเฉลี่ยสูงสุด แสดงให้เห็นว่าโครงการพระราชดำริเป็นต้นแบบต่อการพัฒนา การมีส่วนร่วมของชุมชนอย่างแท้จริง ต้นสังกัดจึงควรกำกับ ติดตาม และประเมินผลการปฏิบัติงานตามโครงการพระราชดำริของโรงเรียนอย่างสม่ำเสมอ

2. **ผู้บริหารโรงเรียน** ผลการวิจัยในส่วนของการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาพบว่า การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจมีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ผู้บริหารโรงเรียนจึงควรวางแผนนโยบายของโรงเรียนโดยจัดกิจกรรมเปิดโอกาสให้ชุมชน เข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และวางแผนงานที่

เกี่ยวกับการจัดการศึกษาเพิ่มมากขึ้น เช่น รับฟังความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา การเลือกวิทยากรภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เข้ามาให้ความรู้กับนักเรียน เป็นต้น โดยการประชาสัมพันธ์ให้คนในชุมชนรับทราบ ควบคู่ไปกับการส่งเสริมให้ครูผู้สอนพัฒนาตัวเองในด้านการจัดการเรียนการสอน และการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน จึงจะทำให้โรงเรียนประสบความสำเร็จ

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ แบ่งตามผู้รับผิดชอบ ดังนี้

1. **ครูผู้สอน** ในผลการวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยด้านโรงเรียน พบว่า คำถามเกี่ยวกับผลการปฏิบัติงานมีค่าเฉลี่ยอยู่ใน 3 ลำดับสุดท้ายทั้ง 3 ข้อ คือ นักเรียนสามารถอ่านเขียนภาษาไทยได้ นักเรียนได้รับรางวัลจากการแข่งขันกับโรงเรียนอื่น และนักเรียนมีความอ่อนน้อมถ่อมตนกับผู้ใหญ่ ประกอบกับในข้อเสนอแนะจากผู้ตอบแบบสอบถามที่เสนอให้ควรมีควมมีการพัฒนากิจกรรมการจัดการเรียนการสอนอยู่เสมอ คณะครูของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนจึงควร มีการปรับปรุงและพัฒนาการจัดการเรียนให้เกิดประสิทธิผลเพิ่มมากขึ้น โดยอาจมีการใช้สื่อและนวัตกรรมทางการศึกษาเข้ามาช่วยในการพัฒนาการเรียนการสอนด้วย ถ้าหากผลการปฏิบัติงานของโรงเรียนดีขึ้น ย่อมส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษามากขึ้น

2. **ผู้บริหารโรงเรียน** ผลการวิจัยในส่วนปัจจัยด้านชุมชน พบว่า ข้อคำถามเกี่ยวกับความศรัทธาที่มีต่อโรงเรียน ประกอบด้วยคำถามเกี่ยวกับ ความพอใจต่อผลการปฏิบัติงานของโรงเรียน ความไว้วางใจที่จะส่งลูกหลานเข้ามาในโรงเรียน และความเชื่อถือในการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียน มีค่าเฉลี่ยอยู่ใน 3 ลำดับสุดท้าย ผู้บริหารโรงเรียนจึงควรพัฒนารูปแบบการบริหารงานในด้านวิชาการให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ยังพบว่า ปัจจัยด้านโรงเรียนและปัจจัยด้านชุมชนมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในระดับสูง ผู้บริหารจึงควรส่งเสริมให้มีการพัฒนา นโยบายการจัดการศึกษา การสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน บุคลิกภาพของบุคลากร ผลการปฏิบัติงาน ควบคู่ไปกับการปฏิบัติงานด้านชุมชน คือ การสร้างความศรัทธาที่มีต่อโรงเรียน และการยอมรับผู้บริหาร

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. การศึกษาครั้งนี้ผู้เขียนได้ศึกษาเฉพาะการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน สังกัดกองกำกับการตำรวจตระเวนชายแดนที่ 14 เท่านั้น ในการศึกษาวิจัยครั้งต่อไปควรมีการศึกษาการมีส่วนร่วมในระดับภูมิภาค หรือระดับกองบัญชาการ ซึ่งจะทำให้ได้ข้อมูลที่ครอบคลุมนำไปใช้วางแผนพัฒนางานด้านสัมพันธ์ชุมชนและด้านการศึกษาสำหรับกองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน

2. ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา โดยศึกษาจากโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนที่ประสบผลสำเร็จในด้านการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชน

ด้วยวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) ซึ่งจะทำให้ได้ข้อมูลในเชิงลึกมากขึ้นและเป็นแนวทางในการปฏิบัติงานสำหรับโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนที่ยังไม่ประสบผลสำเร็จ

3. ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการการศึกษา โดยจำแนกตามสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม เช่น อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ ตำแหน่ง เป็นต้น เพื่อเป็นประโยชน์ในการปฏิบัติงานของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน